

Wymagania edukacyjne z geografii w klasie VIII

I. Azja

- wskazuje położenie geograficzne Azji na mapie ogólnogeograficznej
- oblicza rozciągłość równoleżnikową i południkową Azji
- wskazuje na mapie państwa Azji i podaje ich stolice
- opisuje linię brzegową Azji na podstawie mapy ogólnogeograficznej świata
- charakteryzuje zróżnicowanie środowiska geograficznego Azji
- przedstawia kontrasty w ukształtowaniu powierzchni terenu Azji
- omawia budowę geologiczną i jej zróżnicowanie na podstawie mapy tematycznej
- wymienia strefy aktywności sejsmicznej w Azji na podstawie mapy geologicznej
- omawia czynniki klimatyczne kształtujące klimat Azji
- wymienia strefy i główne typy klimatów na kontynencie azjatyckim
- omawia cyrkulację monsunową i jej wpływ na klimat Azji
- omawia czynniki wpływające na układ sieci rzecznej w Azji
- wymienia największe rzeki Azji
- omawia strefy roślinne Azji
- charakteryzuje azjatyckie kontrasty klimatyczne i roślinne na podstawie mapy tematycznej
- analizuje azjatyckie rekordy dotyczące rzeźby terenu, linii brzegowej i hydrosfery na podstawie infografiki
- omawia płytową budowę litosfery na podstawie map tematycznych
- omawia powstawanie Himalajów
- omawia powstawanie rowów oceanicznych
- wyjaśnia znaczenie terminu *wulkanizm*
- omawia rodzaje wulkanów
- odczytuje z map nazwy największych wulkanów oraz wskazuje rejony koncentracji zjawisk wulkanicznych
- wyjaśnia przyczyny trzęsień ziemi
- opisuje przebieg trzęsienia ziemi
- wskazuje zasięg Ognistego Pierścienia Pacyfiku
- wykazuje związek między budową geologiczną a występowaniem wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami
- ocenia skutki trzęsień ziemi dla obszarów gęsto zaludnionych
- przedstawia sposoby zapobiegania tragicznym skutkom trzęsień ziemi i tsunami
- omawia warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa w Azji
- charakteryzuje warunki pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Azji
- wskazuje obszary o korzystnych i niekorzystnych warunkach dla rozwoju rolnictwa
- wymienia główne rośliny uprawne na podstawie map tematycznych
- omawia warunki klimatyczne wpływające na rytm uprawy ryżu
- omawia znaczenie uprawy ryżu dla krajów Azji Południowo-Wschodniej („kultura ryżu”)
- wymienia czołówkę państw w światowych zbiorach wybranych roślin uprawnych na podstawie analizy danych statystycznych
- określa wyspiarskie położenie Japonii na mapie świata
- charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Japonii
- omawia nieprzystajne cechy środowiska geograficznego Japonii
- opisuje ekstremalne zjawiska klimatyczne i ich skutki
- omawia strukturę zatrudnienia na podstawie analizy danych statystycznych
- analizuje źródła gospodarczego rozwoju Japonii
- charakteryzuje cechy nowoczesnej gospodarki kraju oraz rodzaje produkcji przemysłowej
- omawia znaczenie i rolę transportu w gospodarce Japonii
- omawia warunki naturalne rozwoju rolnictwa
- przedstawia cechy rolnictwa Japonii na podstawie analizy danych statystycznych
- wymienia główne rośliny uprawne kraju
- omawia bariery utrudniające rozwój gospodarki
- ocenia znaczenie warunków przyrodniczych i czynników społeczno-kulturowych w tworzeniu nowoczesnej gospodarki Japonii
- uzasadnia, że gospodarka Japonii należy do najnowocześniejszych na świecie
- określa cechy położenia kraju na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- charakteryzuje różnorodność cech środowiska Chin na podstawie mapy tematycznej
- przedstawia problemy demograficzne i społeczne kraju ze szczególnym uwzględnieniem przyrostu naturalnego na podstawie analizy danych statystycznych
- omawia czynniki przyrodnicze sprzyjające osadnictwu

- przedstawia przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Chinach na podstawie mapy gęstości zaludnienia
- omawia cechy rozwoju gospodarki Chin
- analizuje wielkość PKB w Chinach na tle innych krajów świata na podstawie danych statystycznych
- lokalizuje ośrodki przemysłu zaawansowanych technologii na mapie
- omawia znaczenie nowoczesnego transportu kolejowego w rozwoju gospodarczym
- charakteryzuje tradycyjne rolnictwo i warunki rozwoju rolnictwa w Chinach
- omawia główne kierunki produkcji rolnej Chin
- omawia wpływ gospodarki Chin na gospodarkę światową
- określa położenie Indii i cechy środowiska Półwyspu Indyjskiego
- przedstawia problemy demograficzne kraju
- porównuje liczbę ludności Chin i Indii oraz odczytuje z wykresu prognozę dla tych państw
- wymienia i wskazuje na mapie największe aglomeracje Chin
- wyjaśnia znaczenie terminu *slumsy*
- podaje przyczyny powstawania slumsów
- omawia system kastowy w Indiach
- omawia kontrasty etniczne, językowe i religijne w Indiach na podstawie map tematycznych i wykresów
- przedstawia zróżnicowanie indyjskiej edukacji
- charakteryzuje cechy gospodarki kraju i możliwości ich rozwoju
- omawia warunki uprawy roślin na podstawie map tematycznych
- wymienia rośliny uprawne i wskazuje obszary ich występowania na mapie gospodarczej
- charakteryzuje indyjską Dolinę Krzemową
- wymienia surowce mineralne Indii i wskazuje ich rozmieszczenie na mapie tematycznej
- analizuje strukturę zatrudnienia i strukturę PKB na podstawie wykresu
- przedstawia rosnące znaczenie przemysłu w Indiach
- charakteryzuje położenie geograficzne Bliskiego Wschodu
- wskazuje na mapie politycznej państwa leżące na terenie Bliskiego Wschodu
- charakteryzuje warunki naturalne środowiska Bliskiego Wschodu
- przedstawia zróżnicowanie religijne w regionie
- omawia wpływ religii na życie muzułmanów
- omawia zasoby ropy naftowej w regionie
- porównuje zasoby ropy naftowej na świecie i na Bliskim Wschodzie
- omawia znaczenie przemysłu naftowego
- przedstawia rolę organizacji OPEC
- wymienia państwa Bliskiego Wschodu będące największymi producentami ropy naftowej
- omawia znaczenie ropy naftowej w rozwoju ekonomicznym państw Bliskiego Wschodu na podstawie mapy gospodarczej
- wymienia źródła konfliktów zbrojnych i terroryzmu na Bliskim Wschodzie
- omawia znaczenie konfliktów na Bliskim Wschodzie
- wymienia skutki konfliktów zbrojnych

2. Afryka

- określa położenie matematyczno-geograficzne Afryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- charakteryzuje cechy środowiska przyrodniczego Afryki
- wskazuje na mapie państwa Afryki i podaje ich stolicy
- omawia związek budowy geologicznej Afryki z powstawaniem rowów tektonicznych
- omawia wpływ czynników klimatotwórczych na klimat Afryki
- wyjaśnia cyrkulację powietrza w strefie międzyzwrotnikowej
- omawia rozmieszczenie opadów atmosferycznych na podstawie mapy klimatycznej
- wyjaśnia istnienie strefowości klimatyczno-roślinno-glebowej w Afryce na podstawie map tematycznych
- omawia sieć rzeczną i jeziora Afryki na podstawie mapy
- omawia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa
- omawia udział rolnictwa w strukturze zatrudnienia w wybranych państwach Afryki
- omawia typy rolnictwa w Afryce
- ocenia skutki stosowania rolnictwa żarowo-odłogowego i plantacyjnego w Afryce Zachodniej
- charakteryzuje gospodarkę w strefie Sahelu
- wymienia przyczyny procesu pustoszenia w strefie Sahelu
- wymienia główne uprawy oraz omawia znaczenie hodowli w Afryce
- przedstawia zróżnicowanie PKB w wybranych państwach Afryki
- przedstawia czynniki ograniczające rozwój gospodarki w Afryce
- wymienia surowce mineralne Afryki i wskazuje obszary ich występowania na podstawie mapy

gospodarczej

- charakteryzuje nowoczesne działy gospodarki Afryki
- przedstawia rolę chińskich inwestycji na kontynencie
- omawia cechy gospodarki krajów Afryki na podstawie analizy danych statystycznych
- omawia rozwój i znaczenie usług w Afryce
- określa położenie geograficzne Etiopii
- wyjaśnia różnicę między głodem a niedożywieniem
- wymienia państwa dotknięte problemami głodu i niedożywienia w Afryce na podstawie mapy tematycznej
- analizuje niedożywienie ludności w Afryce na podstawie danych statystycznych
- omawia przyczyny i skutki niedożywienia ludności w Etiopii na podstawie wybranych tekstów źródłowych
- opisuje zmiany w poziomie niedożywienia ludności w Etiopii
- przedstawia na przykładzie Etiopii sposoby walki z głodem w Afryce
- określa położenie geograficzne Kenii
- omawia walory przyrodnicze Kenii wpływające na rozwój turystyki
- przedstawia na podstawie analizy danych statystycznych ruch turystyczny Kenii
- opisuje walory kulturowe Kenii
- wymienia obiekty wpisane na „Listę światowego dziedzictwa UNESCO”
- wskazuje bariery ograniczające rozwój turystyki w Afryce

3. Ameryka Północna i Południowa

- charakteryzuje położenie i cechy środowiska przyrodniczego Ameryki
- wskazuje na mapie państwa Ameryki Północnej, Południowej i Karaibów oraz podaje ich stolice
- wymienia nazwy mórz i oceanów oblewających Amerykę Północną i Amerykę Południową
- przedstawia prawidłowości w ukształtowaniu powierzchni Ameryki
- omawia budowę geologiczną Ameryki
- wykazuje związek ukształtowania powierzchni z budową geologiczną
- charakteryzuje czynniki klimatotwórcze wpływające na klimat Ameryki Północnej i Ameryki Południowej
- porównuje strefy klimatyczne występujące w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej
- omawia związek stref klimatycznych ze strefami roślinnymi w Ameryce na podstawie mapy tematycznej
- charakteryzuje wody powierzchniowe i wymienia największe ciek wodne Ameryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- wyjaśnia znaczenie terminów: *cyklon tropikalny*, *tornado*
- omawia mechanizm powstawania tornad
- przedstawia skutki występowania tornad
- omawia przyczyny powstawania cyklonów tropikalnych oraz ich budowę
- wymienia główne rejony występowania cyklonów tropikalnych i kierunki ich przemieszczania się
- przedstawia skutki występowania cyklonów tropikalnych
- podaje nazwy wybranych cyklonów tropikalnych w XXI wieku
- przedstawia prawidłowe zachowania człowieka przed nadchodzącym cyklonem na podstawie dostępnych źródeł
- określa położenie Amazonii
- omawia środowisko przyrodnicze Amazonii
- przedstawia cechy klimatu Amazonii
- podaje przyczynę wysokich rocznych sum opadów w Amazonii
- opisuje piętro wilgotnych lasów równikowych
- omawia florę i faunę lasów równikowych
- podaje kierunki gospodarczego wykorzystania Amazonii
- omawia ekologiczne następstwa wylesiania Amazonii
- charakteryzuje działania człowieka mające na celu ochronę walorów przyrodniczych Amazonii
- podaje przyczyny zróżnicowania rasowego i etnicznego Ameryki
- omawia wielkie migracje w historii zasiedlania Ameryki
- omawia zmiany liczby ludności w Ameryce na przestrzeni lat na podstawie wykresu
- przedstawia sytuację rdzennej ludności w Ameryce
- podaje przyczyny zaniku kultury rdzennych mieszkańców Ameryki
- omawia skutki zanikania kultur pierwotnych na przykładzie Ameryki Północnej lub Ameryki Południowej
- wyjaśnia znaczenie terminów: *urbanizacja*, *wskaźnik urbanizacji*, *aglomeracja*, *megalopolis*
- przedstawia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej

- wymienia i wskazuje na mapie obszary słabo oraz gęsto zaludnione
- przedstawia rozwój miast Ameryki na podstawie dostępnych źródeł
- wymienia i wskazuje na mapie świata największe miasta oraz aglomeracje Ameryki Północnej i Ameryki Południowej
- analizuje liczbę ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności Ameryki na podstawie analizy danych statystycznych
- wskazuje na mapie megalopolis Ameryki Północnej i Ameryki Południowej
- określa cechy megalopolis w Ameryce Północnej
- przedstawia negatywne skutki urbanizacji
- podaje przyczyny powstawania slumsów w wielkich miastach na przykładzie Ameryki Południowej
- opisuje problemy ludności mieszkającej w slumsach
- charakteryzuje cechy położenia geograficznego Kanady na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- przedstawia wpływ klimatu na cechy krajobrazu Kanady
- przedstawia cechy ukształtowania powierzchni na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- wykazuje zależność między ukształtowaniem powierzchni a klimatem Kanady
- przedstawia zasięg lasów i omawia czynniki wpływające na przebieg ich północnej granicy
- przedstawia zasięg upraw i hodowli na podstawie mapy tematycznej
- omawia strukturę użytkowania ziemi na podstawie wykresu
- wymienia cechy gospodarstw wielkoobszarowych
- przedstawia miejsce Kanady w światowej produkcji wybranych płodów rolnych na podstawie wykresu
- omawia cechy charakterystyczne gospodarki kraju z uwzględnieniem surowców mineralnych, rozwoju przemysłu i handlu
- charakteryzuje cechy położenia geograficznego na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- wyjaśnia znaczenie terminów: *produkt światowy brutto*, *technopolia*
- charakteryzuje wybrane wskaźniki rozwoju gospodarczego Stanów Zjednoczonych na tle innych państw
- omawia znaczenie przemysłu i jego kluczowe działy
- przedstawia czynniki wpływające na rozwój Doliny Krzemowej
- ocenia wpływ przemysłu zaawansowanych technologii na rozwój gospodarczy kraju
- omawia znaczenie usług wyspecjalizowanych w gospodarce kraju
- charakteryzuje strukturę użytkowania ziemi na podstawie wykresu
- omawia cechy charakterystyczne rolnictwa
- określa rolę Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej
- wyjaśnia przyczyny marnowania pożywienia na przykładzie Stanów Zjednoczonych

4. Australia i Oceania

- określa położenie Australii na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- wskazuje na mapie państwa Oceanii i podaje ich stolice
- omawia cechy środowiska przyrodniczego Australii
- charakteryzuje ukształtowanie powierzchni na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- wyjaśnia wpływ położenia Australii na klimat
- omawia strefy klimatyczne na podstawie mapy klimatycznej
- wymienia charakterystyczne cechy poszczególnych typów klimatu na podstawie klimatogramów
- omawia strefowość roślinną na podstawie map tematycznych
- charakteryzuje wody powierzchniowe
- wyjaśnia znaczenie terminu *basen artezyjski*
- omawia zasoby wód artezyjskich i ich rolę w gospodarce kraju
- określa położenie geograficzne i podział Oceanii na podstawie map ogólnogeograficznej i politycznej
- charakteryzuje środowisko geograficzne Oceanii
- wymienia endemity w Australii i na wyspach Oceanii
- przedstawia liczbę ludności i gęstość zaludnienia na podstawie mapy tematycznej i analizy danych statystycznych
- omawia czynniki przyrodnicze wpływające na rozmieszczenie ludności Australii
- omawia bariery utrudniające zamieszkanie kontynentu
- charakteryzuje rdzennych mieszkańców kontynentu
- wyjaśnia, dlaczego Australia jest atrakcyjna dla imigrantów
- omawia cechy rolnictwa na tle warunków przyrodniczych
- omawia występowanie surowców mineralnych na podstawie mapy tematycznej
- omawia znaczenie przemysłów przetwórczego i zaawansowanych technologii w rozwoju kraju
- omawia znaczenie turystyki w rozwoju gospodarki Australii i Oceanii

5. Antarktyka i Arktyka

- omawia położenie geograficzne obszarów okołobiegunowych na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- omawia znaczenie terminów: *góra lodowa, lądolód, pak lodowy, lodowiec szelfowy, nunatak*
- omawia środowisko geograficzne Arktyki
- opisuje zjawisko dnia polarnego i nocy polarnej na obszarach okołobiegunowych
- wymienia gatunki roślin i zwierząt Arktyki
- wymienia ludy i zajęcia ludności Arktyki
- omawia środowisko geograficzne Antarktydy
- wyjaśnia, dlaczego Antarktyda jest nazywana pustynią lodową
- charakteryzuje klimat Antarktydy
- wymienia gatunki roślin i zwierząt na obszarach Antarktyki
- omawia zmiany w środowisku przyrodniczym obszarów polarnych
- wyjaśnia status prawny Antarktydy i znaczenie traktatu antarktycznego
- wskazuje położenie polskiej stacji badawczej Henryka Arctowskiego na mapie Antarktydy
- charakteryzuje główne cele i zakres badań prowadzonych w Arktyce i Antarktyce na podstawie dostępnych źródeł
- prezentuje osiągnięcia polskich badaczy obszarów okołobiegunowych
- opisuje warunki życia w polarnej stacji badawczej

KRYTERIA OCEN SEMESTRALNYCH/KOŃCOWOROCZNYCH

Ocena celująca

Uczeń opanował całkowicie zakres podstawy programowej. Zawsze stosuje odpowiednią terminologię geograficzną. Samodzielnie wyszukuje dane w różnych źródłach informacji geograficznej. Swoją wiedzę często wykracza ponad założenia podstawy programowej. Jest bardzo aktywny na zajęciach i zawsze do nich przygotowany. Z własnej inicjatywy przygotowuje dodatkowe referaty/plakaty/projekty. Bierze udział w konkursach geograficznych i olimpiadzie przedmiotowej, zajmując wysokie pozycje co najmniej na szczeblu dzielnicowym.

Ocena bardzo dobra

Uczeń opanował cały zakres podstawy programowej. Poprawnie stosuje terminologię z zakresu geografii. Samodzielnie korzysta z różnych źródeł informacji geograficznej tj. map, planów, schematów, roczników statystycznych, wykresów, diagramów, literatury popularnonaukowej, czasopism, programów telewizyjnych czy źródeł multimedialnych. Potrafi wykorzystać uzyskane dane, formułując na ich podstawie wnioski, dostrzega prawidłowości i bezbłędnie interpretuje różnego rodzaju mapy (ogólnogeograficzne, tematyczne). Uczeń potrafi formułować wnioski z dokonywanych obserwacji i z zajęć terenowych. Uczeń dostrzega sieć zależności między środowiskiem przyrodniczym a działalnością człowieka i konstruuje ciąg przyczynowo-skutkowy. Samodzielnie stawia hipotezy i potrafi skutecznie uargumentować swoje stanowisko. Proponuje rozwiązania problemów dotyczących środowiska przyrodniczego. Swoją postawą dba o środowisko naturalne i dostrzega zagrożenia płynące z niezrównoważonego rozwoju na linii człowiek-środowisko. Potrafi zastosować uzyskaną wiedzę i umiejętności w życiu codziennym. Jest aktywny na zajęciach i zawsze do nich przygotowany.

Ocena dobra

Uczeń opanował w stopniu wystarczającym zakres podstawy programowej. Poprawnie stosuje terminologię geograficzną. Samodzielnie korzysta z różnych źródeł informacji geograficznej (map, planów, schematów, roczników statystycznych, wykresów, diagramów, literatury popularnonaukowej, czasopism, programów telewizyjnych czy źródeł multimedialnych) i potrafi na ich podstawie formułować wnioski i zależności. Poprawnie interpretuje mapy, plany i schematy, sporadycznie z pomocą nauczyciela. Dostrzega zależności między środowiskiem przyrodniczym a działalnością człowieka. Potrafi skonstruować ciąg przyczynowo-skutkowy. Stawia hipotezy dotyczące zjawisk geograficznych i potrafi je uargumentować, niekiedy z niewielką pomocą nauczyciela. Dostrzega problemy i zagrożenia środowiska przyrodniczego i proponuje rozwiązanie kluczowych problemów. Potrafi zastosować zdobytą wiedzę w praktyce. Jest często aktywny na zajęciach i sporadycznie jest nieprzygotowany na lekcje.

Ocena dostateczna

Uczeń w stopniu zadawalającym opanował treści podstawy programowej. Stosuje terminologię geograficzną. Z niewielką pomocą nauczyciela korzysta z różnych źródeł informacji geograficznej oraz wyciąga na ich podstawie proste wnioski. Dostrzega nieskomplikowane ciągi przyczynowo-skutkowe występujące w przyrodzie oraz geografii społeczno-ekonomicznej. Dostrzega podstawowe zależności w relacjach człowiek-środowisko. Z pomocą nauczyciela konstruuje hipotezy i argumentuje je. Potrafi zaproponować postawy przyczyniające się do zrównoważonego rozwoju planety. Czasami stosuje zdobytą wiedzę i umiejętności w życiu codziennym. Jest czasami aktywny na zajęciach i sporadycznie do nich nieprzygotowany.

Ocena dopuszczająca

Uczeń z trudem opanował zakres podstawy programowej lub tylko jej część. Rzadko stosuje terminologię geograficzną. Korzysta z pomocy dydaktycznych i źródeł informacji geograficznej tylko z pomocą nauczyciela. Nie potrafi samodzielnie przeanalizować uzyskanych danych. Bez pomocy nauczyciela nie potrafi skonstruować prostego ciągu przyczynowo-skutkowego i nie dostrzega zależności człowiek-środowisko. Nie umie samodzielnie skonstruować hipotezy, (brak umiejętności abstrakcyjnego myślenia). Nie potrafi wykorzystać zdobytej wiedzy i umiejętności w życiu codziennym. Sporadycznie uczestniczy w zajęciach, często jest do nich nieprzygotowany.

Ocena niedostateczna

Uczeń nie opanował zakresu podstawy programowej. Nie umie stosować podstawowego słownictwa geograficznego. Nie potrafi korzystać ze źródeł informacji geograficznej nawet z pomocą nauczyciela. Sposobem bycia okazuje brak szacunku do otaczającego go środowiska przyrodniczego. Uczeń w sposób lekceważący podchodzi do przedmiotu - nie uczestniczy w zajęciach, jest bardzo często nieprzygotowany. Wynikające z braku zaangażowania luki w wiedzy uniemożliwiają podjęcie nauki w kolejnej klasie.